

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. Aduersæ sententiæ fundamenta Gennadiique, & Eugubini somnia de re
præsente profligata.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

cupulis Dominicanis, ea tempestate Doctissimis conquirentur, colligerenturque.

Vade illud, cui adversarij in primis insunt, dicitur: credibile non esse, trecentis à Lateranensi hac definitione annis ad Ferraræ tempus decursis neminem scholasticorum erroris adversam sententiam notasse vero S. Th. ab ea illam expresse vindicasse, quod fieri non potuisset, si ibi nostra conclusio definitur. Vidimus enim jam pridem doctissimo scholastico S. Thomæ, vel eius saltem cortaneo erroris eo opusculo fuisse notatam, quod si eius opusculi author S. Thomas fuit fors Concilij definitio alibi non occurrat, cuius nec in argumento, sed contra meminit ad quæstionem in corpore decidendam; sed solum textus ex Genes. I. nec posset non illam definitionem in corpore explicare, si memorie occurreret, ut oppositam sententiam, non esse errorem defenderet. Valdeque est verisimile postea definitionem, præfatam Sancti Doctoris memorie occurrentem ex instituto examinasse opusculo, & definitam ibi conclusionem nostram, ut errori Originis memorato occurreret docuisse. Nec refert concilium hoc non contra errores Originis, sed Joachimi, & Almerici, male de Trinitate sententium fuisse coactum: nec de Originis erroribus damnatis jam pridem in conciliis anterioribus agi in Lateranensi oportuisse, sed certe posteriora concilia errores ab anterioribus damnatos, & veritates ipsi adversas definitas, iterum in suis fidei professionibus repetunt, & si non solum erroris cuiuspiam occasione cogantur, ut ex Tridentino, Toletanis, imo conciliis omnibus, & hoc ipso cap. firmiter constat: in quo multa alia fidei dogmata contra errores alios, jam diu damnatos ponuntur: instant vero Caietani, & Sixti Senensis errori Originis memorato, ex concilij intentione damnando (quod scilicet per se suamque intrinsecam bonitatem mundus corporeus, nec amaretur, nec creatus à Deo fuerit, sed ut carcerationi Apostatarum Angelorum inferuisset (quod simul duratione cum eo Angeli crearentur) ac non antea parum conferre, vel nihil: quare neque id potuisset ibi definiti, neque definitum ibi à S. Thom. declarari. Cæterum, cum quavis occasione, & intento concilium habeatur, & ad definiendum procedat, possit ex Spiritus S. motione, & illustratione veritatum aliarum in scriptura contentatum, eas etiam definire, si definitionis verba cum sensum plane, & determinate contineant, quo veritas alia declaratur (ut Caietanus, & Senensis in præfati fatentur) eam definitam, etiam esse certissimum est. Insuper: cum inde Originis præcipuum hunc suum errorem statueret, quod Angeli antea creatione mundo corporeo fuerint creati, intente damnationis eius multum referebat eius partis errorem aperire definitione veritatis oppositæ: quod non antea, sed simul cum mundo corporeo, & visibili fuerint creati: ac proinde, quod in qualibet suo principio, nec sola conclusio erraverit.

8 Idcirco Vazquez noster duabus rationibus tantum insistit. Prima c. 3. num. 18. ex dictis c. 2. quod illud simul definitionis illius similitudinem durationis, determinate, non significet ibi, sicuti, nec Ecclesiast. 18. Verum, cum in ea definitione, addatur *ab initio temporis* (quod sexta Synodus voce illa *repente* æquivalenter explicuit, iuxta dicta numero primo, & secundo, locum ea evasio non habet. Secunda ratio, quod nullo fundamento scripturæ) cuius loca adfuerint plures alios sensus literales, ut ostenderit, cap. 2. patiuntur ea definitio niteretur: cum tamen quicquid, ut commune dogma Ecclesiæ proponendum, definiendumque est debeat in scriptura contineri, ut communis scholasticorum sententia fert. Sed neque in Patrum & Ecclesiæ communi, & constante traditione, quæ verbo Dei scripto substituitur: quandoquidem tot, tantique Patres oppositum docuerunt: ergo absque firmo fundamento, & necessario ad id definiendum concilia præfata processissent, quod infallibili assistentiæ spiritus sancti ad fidei dogmata definienda repugnat. Explicatus Vazquez totas rationis eius vires, ac brevis edisserit, (ut vide-

re in ipso est citato capite tertio, numero decimo octavo §. ultimo) supponens spiritus sancti assistentiam, in dogmatibus definiendis, non esse, ut denuo illa revelet, sed ut mentem definitoris Pontificis, siue in concilio, siue extra illud, illustret, & quasi manu ducat, ad deprehendendam veritatem definiendam in locis scripturæ (& si non ita clare, ut à quovis, etiam perdocto, determinate in eis percipi possit) contentam, eo vero ad maiorem rationis & evasione huius efficaciam, & firmitatem supposito, infirma est, facileque excluditur, & aperte confutatur, etenim, & si enim particula illa *in principio, seu initio temporis*, & illa, *creavit simul*, sensus, & significationes alias quas velis, literales habeant, etiam ab spiritu sancto eis locis intentas, negari tamen, nequit propriam, etiam, & litteralem, imo cæteris rigidior, esse de principio temporis, & similitudine durationis: ergo potuit spiritus sanctus illustrare Patrum concilij, & Pontificis definitores mentes, ut deprehenderent illud proprium significationem earum vocum, & propositionis eis locis contentæ sensum à se intentum esse de principio, & similitudine durationis, in qua visibilia, cum invisibilibus seu cælestibus spiritibus creata sunt, vel alios sensus, qui literales videri possent excludendo; vel ab eorum exclusione præfendendo, vel utrumque sensum manifestando: quod hic præfatum videtur ad Ecclesiasticum locum, ut simul omnium æque, & pariter à Deo creatio definiretur, ac subiuncta particula *ab initio temporis*, non illa solum, sed similitas, etiam durationis, & creationis, omnium definiretur: quare debitis fundamentis scripturæ, & assistentia spiritus sancti definitum postremum hoc fuit, cum in Lateranensi expresse, cum in sexta Synodo voce illa *repente*, subobscure: quare, & si ante Lateranensem locum ambigendi & aliter sentiendi, Patribus, & doctoribus circa censuram fuerit, fatenturque Augustinus 11. de civit. capite 32. Theodor. & quæstione tertie in Genes. remque esse, in qua quilibet pro libito discurret, ac censeat; aut post Lateranensem, non sine temeritate, & errore adversa sententia afferretur: maxime, cum nullo solido fundamento scripturæ, aut rationis innitatur; quod tamen explicandum, corrigendumque post eam definitionem foret, si adfuisset.

CERTAMEN IV.

Adversa sententia fundamenta, Genadique, & Eugubini somnia de re præfate profligata.

Ratio ex majore dignitate Angelorum, quam corporum creatorum, à Patribus nonnullis, & Doctoribus adversæ sententiæ petita, non solum evasiva, sed inersa, in ipsos actiter supra fuit, certam. 3. numero quarto. Alia vero, ne Deus per tot sæcula ante mundi creationem esset otiosus, probaret, si quid Angelos, ab æterno creatos, cum ante quamvis durationem, quantumvis creationi mundi anteriorem, præcedat æternitas, in qua Deus infinite diutius fuerit à creatione omnium oratus, nec Angelos ab æterno condiderit, quod absque hæresi asseri nequit. Ex scriptura opponunt adversarij primo Mosem nihil de Angelis, eorumque creatione, nec principio, nec progressu dierum creationis mundi corpori dixisse cum reliqua corpora, eo tempore facta, satis minute referat: ergo quia non in eo, sed ante illud totum tempus sunt Angeli creati. Negatur antecedens Ab Augustino quippe nomine lucis primo die creatæ Angeli intelliguntur, diebus illis suis, allegorici non tamen litteraliter admittendis, ut supra dicebamus. Isidorus vero, & Beda recitari cert. 1. num. 3. & hic etiam in suo exameron, & si non

singularia tempora, & mundi creationem facta, & absolute existentii fieri non potuit. Ergo rationali, & intellectuali creaturæ alteri ante secularia tempora, seu mundi corporei creationem absolute productæ, & existentis: quæ præter Angelum nulla extaret, neque existeret, quare, nec de facto esse potuit. Cui sententia consonat, 2. ad Timoth. 1. *qui nos liberavit, & vocavit secundum propostum suum, & gratiam, quæ data est nobis in Christo Iesu ante tempora secularia: manifestata autem, nunc per illuminationem saluatoris nostri Iesu Christi.* Cum autem gratia in executione data ante secularia tempora non fuerit: restat, ut data moraliter in Dei promissione ante illa tempora secularia Angelis facta antea productis intelligatur. Infirma autem pro adversa sententia hæc sunt. Promissio enim hic pro decreto puro Divino vtrouque, sed maxime primo loco usurpatur, ut bene Vasquez citat, d. c. 5. & Molina cit. Articulus 3. illud autem decretum ante omnia tempora secularia, & alicuius creaturæ existentiam, & productionem, omnibusque inexpectatis, & ex æternitate à Deo concipi posse. (ut omnia eius decreta concepta iuxta fidem fuerit) certissimum est. Secundo testimonio germanior (ut æstimo) sensus est de promissione proprie æternæ vitæ, & hæreditatis, in eius semine, & germine Christo Domino concedendæ Abraham, & David, ac eorum semini facta, & iuramento adhibito firmata: de qua Lucæ 1. *insurandum, quod iuravit, ad Abraham Patrem nostrum, daturum se nobis, ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati, serviamus illi.* Et in Psalmis frequenter: ad quam promissionem recursu ad Angelos, quibus fiat, opus non est; cum matura ætate existentis iam, (ne dum recens absolute producti, & procreati) Abrahamo facta fuerit. Ibi autem, ante tempora secularia non omnia absolute à principio mundi significat, sed aliqua, & plura, quæ ab ea promissione Abraham facta ad Christi adventum, & gratiæ eius per ipsum manifestationem decurrerunt. Sæculum quippe rei cuiusque durationem integram significat, ut ex Aristotele 1. de celo docet, S. Thom. 1. p. q. 10. artic. 2. ad 2. & sane quotidie iracundas vetulas iurare, ex communi hac sæculi acceptione videmus. *Por el siglo de mi Madre.* Imo quandoque rei cuiusque integra duratio, totave vitæ vniuersiusque periodus, non tantum sæculum, sed & æternitas dici solet diciturque à Dionysio 5. de Divinis nominibus, Anselmo c. 10. Prologio; obseruatis, S. Thom. & approbatis att. eodem, atque à Molina nostro ibidem.

5. Reprehendenda hic venit, infidelis audacia, Augustini, Eugubini, non semel, sed repetita lib. de spiritualibus, & inuisibilib. creaturis; & in sua cosmopœia; Primo, & solus docet. Ex loco hoc 1. ad Titum, & ratione inde deducta, & hæcenus reiecta, Angelos ab æterno fuisse creatos: cum tamen æternam ipsorum creationem & durationem ante mundi creationem ne apparenter quidem is locus suadeat: cum minutula queris eorum mundi creatione anterior duratio, & existentia satis foret, ut ipsi ante mundi creationem, de æterna hominis vita ante omnia etiam secularia fieret à Deo promissio. Sed præter hunc errorem alium addit ibidem Eugubinus. Nempe Empyreum celum esse ab æterno & increatum: scilicet claritatem à Deo distinctam, & manentem, in qua, & ipse sit, iuxta illud Pauli. *Lucem habitat inaccessibleem,* & Christi Domini apud Ioann. *clarificavit Patrem claritate, quam habuit prius, quam mundus fieret apud te:* & Psalm. 103. *Amicus lumine, sicut vestimento;* cuius specimen in transfiguratione, & Moysi rubo, ad quam multoties in scriptura iusti quique homines inuitantur ac demum admittuntur. Hanc lucem affulsisse putat Basilio, hom. 2. in Genes. dum ante mundi corporei fabricam fuisse claritatem inenarrabilem, in qua versabantur Angeli, crebro in scriptura iustis promissam arbitrabatur. Et subobscurius, Homero, qui obinde Empyreum Deorum Domicilium, & sedem, *Olympum*, id est, *totum splendorem*, vocavit. Cæterum Empyreum esse clarissimum corpus, quod obinde claritas inenarrabilis, *Christoph. de Ortega, de Deo Pno. Tomus II.*

quia corporeis cæteris longe præstantior à Basilio, & Olympus, seu totus, totus, splendor ab Homero dicatur, certissimum est: sed quo valde Eugubinus exarctans in fidem, & rationem naturalem multoties offendit. Etenim increatum quidpiam, & cæterum à Deo distinctum admittere duobus fidei dogmatibus contradicit, de unitate individuali Dei ac ipsi solum, connaturali æternitate. Item dum a Deo, & distinctam, & manentem ab æterno, dogmati alteri de rerum à Deo duratione, & quæ initium habuit, creatione, contra dicit. Quod si dicat hoc dogma de iis, quæ voluntarie, & libere extra à Deo sunt, intelligi debere non de his, quæ naturali emanatione ab ipso proveniunt, iam Deo necessitatem operandi ad extra contra aliud dogma concedit, & rursus de illa claritate disquirendum restat, num accedens, & cuiusnam substantiæ, & subiecti sit: in quo genere contenti? certe lux, quam Deus inhabitare, & induere in scriptura dicitur ipse Deus est, & quæ iustis in patria videnda promittitur. Nullo ergo, vel apparenti, fundamento tot se difficultatibus, & erroribus irretiuit Eugubinus, eoque fere recognoscens, dum somnium hoc suum, iudicio & correctioni Ecclesiæ submittit, & eius damnationi ex tunc non sentit, ut ipsum, quod in simili de alio Cato dixit, recte cadat; *quare culpam deprecari, quam hæc carere maluisse?* Præsertim, cum eius opinio, hæc tam multo ex capite fuisset, iam ab Ecclesiâ damnata.

6. Excusabilius quidem somnium est Gennadii, seu cuiuscumque authoris libri de Ecclesiasticis dogmatibus, (t. 1. operum Augustini) c. 10. tum quia tot erroribus præpeditum non est: cum, quia Angelos creatos à Deo fuisse dixit solum in ea duratione, quæ super Abyssis, seu aquarum faciem, quæ terram ambiabant, operiebantque, antequam lucem Deus produceret, quæ spectabile vtrumque elementum fieret quia oportuit, ne per tam multa temporis spatia Dei bonitas esset otiosa, sed Angelorum creatione spatiis totis, illis bonitatem suam Deus ostenderet. Nec solus Gennadius, in eam incidit cogitationem: eam siquidem reiecit Damascenus, 2. de fide c. 3. & merito: quia ratio absurda, quod alias per spatia illa effusionis tenebrarum Dei bonitas esset otiosa, nec illa productione, seu creatione creaturæ alicuius ostenderetur, non hanc cogitationem, sed, quam hæcenus reieciimus (Angelos scilicet multo ante mundi corporei creationem, imo ex æternitate fuisse creatos) efficacius probaret: esset quippe absurdum maius, tot antea sæculis, & maximum, tota antea æternitate Deum à creatione, & productione rerum, ac suæ bonitatis ostensione otiosum esse, quam spatia illo, quo tenebræ offusæ aquis, & terræ fuerunt. Hac ergo ratione, ut pro Angelorum creatione spatiis multis ad mundi corporei creationem antea, (quod efficacius probat) ab huius assertoribus referatur Gennadius, obtinuit, cum tamen, posterius celo, & terra creatos doceat, & ea ratione probare contendant, dum autem, ut robur aliquod suæ rationi minifiret, addidit tam multa spatia durationis tenebrarum illarum ante lucis creationem fuisse, falsis suis relationibus occasionem deceptionis præstitit non leuiter: cum die primo fere medio tenebrarum offusio narratur, posterius siquidem lux creata fuit ac deinde lucis à tenebris facta diuisio, & successio, quæ diei integri forma daretur, idque totum die vno, seu primo: ergo otii illius per tam multa spatia tenebrarum, quæ tamen semidie per scripturam coercetur, ni ad anteriora creationis cæli, & terræ vastissima spatia recurratur, percipi nequit. Cum ergo nullo hæc cogitatio rationis vel autoritatis fundamento nitatur, imo tam multa, & magna spatia contra textum Genes. tenebrarum illarum comminiscatur, ac rursus Patrum omnium aliter, atque aliter, in re præsentem sentium, & (quod maius) definitioni Lateranensis, sextæque synodi, & scripturæ testimoniis similitatem creationis, cum cælo, & terra physicam tradentibus aduersetur, explodenda prolixus erit.